ראש השרותים החשאיים של פת"ח, שנחשד כראש „ספטמבר השחור"

מגלה פרטים מרתקים על הנעשה מאחרי הקלעים של אש"ף ומדינות ערב, בספר שיצא לאור בעברית בהסכמתו המפורשת של המחבר

רפול החמיץ את עראפאת

בחסות החשיכה חמקה מכונית פז'ו 504 מרובע לרובע, בבירת הלבנון למודת־הסבל, השרוייה כימעט תמיד בצל האלימות. חלונותיה היו מכוסים בווילונות, שנועדו להסתיר את זהותו של הנוסע. הלה התרווח במושב האחורי, בחברתם של שומרי־ראש, שהוצמדו אליו בעל כורחו. אמצעי־הביטחון הללו הכעיסו את הנוסע האלמוני. הוא חשב אותם לבלתי־יעילים לחל־טין. „כל אדם המוכן לשלם בחייו," נהג לאמר, „מסוגל לרצוח את מי שירצה."

כשהגיעה המכונית אל הכתובת היעודה, רכס ה־אלמוני את הז'קט המהוה שלו ויצא אל הרחוב החשוך. שומרי־הראש המתינו רגע קט, עד שחצה את מיפתן הבית. אחר כך הסיטו את הווילונות של הפז'ו — עתה לא היה להם את מי להסתיר — ונבלעו בחשיכה.

האלמוני ממוצע־הקומה, שחמק אל תוך הבית, נראה שמנמן אך מוצק. פניו עגולים ומלאים וגבותיו העבותות שחורות כפחם. שערו הדליל, המאפיר בצדעים, אין בו די כדי להסתיר את הקרחת. כינויו, הידוע ברבים, הוא אבו־איאד. שמו האמיתי, הידוע פחות, הוא צלאח חלף.

בבית פנימה המתין לו איש־שיחו, העיתונאי הידוע אריק רולו, כתב לה־מונד הפאריסאי. הלה, שנודע בעולם כמי שנכנס ויוצא בארמונות מלכים במיזרח־התיכון וכמי שנועד בקביעות עם נשיאים וראשי־ממש־לות ערביים, רכש לו ברבות השנים שם טוב גם בקרב ראשי הפידאיון הפלסטיניים. אמינותו וכנותו פתחו לפניו את סגור ליבם של אנשי־סוד פלסטיניים, ביניהם שתוארו באמצעי־התיקשורת כ„טרוריסטים מסוכנים" ו„רבי־מרצחים". העובדה שנולד במצריים, כבן למישפחה יהודית, לא רק שלא היוותה מיכשול בדרכו, אלא אף עזרה לא פעם.

רולו הפעיל רשם־קול ושאל שאלות. אבו־איאד השיב בשטף. „הוא ניחן בזיכרון נדיר," סיפר כעבור זמן רולו, „וגילה יכולת סיפור שאין דומה לה."

לבסוף שקד רולו על עריכת החומר המוקלט וה־תוצאה היתה מדהימה: סיפרו של אבו־איאד ללא מולדת נחטף בשנה שעברה בפאריס כלחמניות טריות. פוליטיקאים ועיתונאים, מרצים וסטודנטים, ביניהם גם אוהדי אש"ף וגם תומכים אדוקים בישראל, קראו בו בעניין.

היה זה הספר הראשון, ועד עתה היחידי, שבו חשף אחד ממנהיגיו הבכירים של אש"ף, שנמנה גם על קומץ המייסדים של פתח, את עולמו הפנימי, את לבטיו ואת השקפותיו. ומלבד זאת, היו בספר גילויים מדהי־מים על מנהיגי העולם הערבי ועל היחסים המורכבים שבין הפת"ח, בהנהגת יאסר ערפאת, לבין אירגוני־הסירוב, בהנהגת ג'ורג' חבש.

אבו־איאד, שהוקע בזמנו על־ידי המוסד הישראלי ועל־ידי הסי־איי־אי האמריקאי כאחראי על פעולות־הטרור הרצחניות ביותר של השנים האחרונות, מעיד על עצמו שכבר בפברואר 1974, חודשים ספורים אחרי תום מילחמת יום־הכיפורים, הסכין עם הרעיון להקים „פלסטין קטנה" לצידה של מדינת־ישראל. את ה־ריאליזם שלו הסביר באוזני רולו כך: „אין שום טעם להיות קשוח וטהור־עקרונות אם הדבר מביא אותך — כמו את חאג' אמין אל חוסייני — לסיים את חייך בגלות."

בישראל לא עורר הספר עניין כלשהו. אף לא בית־הוצאה אחד טרח להשיג את הזכות לתרגמו לעברית, מילבד מיפרש — הוצאה שאינה מיסחרית, ושאינה נהנית מתמיכה מוסדית כלשהי. אנשי מיפרש, שהוציאו עד כה רק שני ספרים *, התקשרו עם אריק רולו, ובאמצעותו עם אבו־איאד עצמו, כדי לקבל את הסכמתם להוצאה־לאור בעברית, בישראל. להפתעתם אישר ה־מנהיג הפלסטיני את הרעיון בהתלהבות. הוא אף הסכים שאת ההקדמה להוצאה העברית יכתוב האלוף במילו־אים מתתיהו („מתי") פלד, מבלי שהתחייב, כמובן, להסכים עם תוכנה. ואמנם, השבוע הופיעה המהדורה העברית של הספר ללא מולדת — שיחות עם אריק רולו על דוכני־הספרים.

הקורא הישראלי יוכל עתה להתוודע אל מי שידוע כעומד בראש הזרם הנוקשה בפת"ח. האיש, שהוא מן הבולטים שבחברי הוועד־המרכזי של פת"ח, ממלא באש"ף את תפקיד ראש השירותים החשאיים. בזמנו תואר בעיתונות העולמית כמפקד אירגון ספטמבר ה־שחור. מעיד עליו רולו בהקדמה לספר: „הוא לא תמך בשיחות החשאיות שהתקיימו בשנים 1976-1977 בפאריס בין נציג אש"ף, עיצאם סרטאווי, לבין אישים ישראליים, במייוחד אלוף מתי פלד, אריה אליאב ואורי אבנרי. יחד עם זאת הוא מצהיר בספר כי עקרונית אינו נגד משא־ומתן עם המדינה היהודית, ואף לא נגד הכרה הדדית של שני העמים."

* גברים בשמש, מאת ע'סאן כנפאני ולשון וחרות, מאת נועם חומסקי.

פלסטין קטנה

פ גישת־הלילה של רולו ואבו־איאד היתה אחת מני רבות. תמיד בחסות החשיכה. כל פעם בבית אחר בביירות. המארחים, שהיו בדרך כלל לא־פלסטינים אך אוהדים של הפידאיון, הקפידו גם הם על סודיות.

כך התחיל פת"ח

ב־1964 היה עדיין פת"ח אירגון מחתרת קטן־יחסית, שמנה קצת יותר מאלף לו־חמים־בכוח. מנהיגיו וראשיו, כולל יאסר ערפאת עצמו, לא היו ידועים ברבים. גם השם פת"ח לא היה מוכר.

ראשי האירגון התכנסו במרוצת 1964 כמה וכמה פעמים, כדי לדון בשאלה הגו־רלית, האם הגיעה העת לפתוח במאבק המזויין. הצמרת נחלקה לשני מחנות, ש־זכו לדברי אבו־איאד בכינויים „השפויים" ו„ההרפתקנים". אבו־איאד, כמוהו כער־פאת וכפארוק קדומי, נימנה על ההרפת־קנים.

מספר אבו־איאד:

המבוי הסתום שנקלענו אליו הביא או־תנו לקיים בדמשק, באוקטובר 1964, ישי־בה מורחבת, שנכח בה סגל המנהיגים של פת"ח בארצות הסמוכות לישראל. ובמ־ייוחד אותם שפעלו בגדה המערבית וב־עזה, שטחים שמהם היו אמורים הפידאיון לצאת לפשיטותיהם הראשונות. האסיפה נחלקה בדעותיה לפי אותה חלוקה כמו בכוויית, אך הדיונים הארוכים הובילו ה־פעם להסכמה כללית המאפשרת את תוכ־ניותיהם של „ההרפתקנים". כמה ימים לאחר מכן נקבע התאריך למיבצע הצבאי הראשון: 31 בדצמבר 1964.

באותו היום הוטל על קבוצות־קומנדו, שהוקמו בגדה המערבית, בעזה ובלבנון, לחצות בחשאי את הגבול הישראלי, כדי לבצע, במקומות שונים, התקפות נגד יע־דים צבאיים וכלכליים, ובעיקר לחבל ב־מיתקנים שנועדו להטות את מי הירדן. הקבוצה מעזה נעצרה כולה בידי כוחות־הביטחון המצריים, שבוע לפני הפעולה, אחרי ששני סוכנים נאצריים הצליחו לח־דור לתוכה. הסוד נשמר ביתר יעילות ב־גדה־המערבית ובלבנון. הפדאיון שיצאו משם הצליחו לבצע בהצלחה את משי־מותיהם — יחד כעשר התקפות.

הסערה

ה ם לא גרמו לאוייב אבידות קשות, ולא זו היתה מטרתנו העיקרית. רצי־נו קודם כל לבצע פעולה ראוותנית, ש־יהיה בה כדי להדהים הן את הישראלים, שביקשנו להזכיר להם את נוכחותנו, הן את הפלסטינים, שרצינו לחזק בהם את הנכונות למאבק עצמאי, הן את המישט־רים הערביים, שקראנו עליהם תגר, והן את דעת־הקהל העולמית, שלא הכירה, או שהעמיד פנים שאינה מכירה את הגורל השמור לעמנו.

המיבצע של ה־31 בדצמבר 1964 הוכן בדקדקנות רבה במשך יותר מחודשיים. בין השאר, ניתנה לפידאיון הוראה מפו־

טירוני פת"ח

עליהם מספר אבו־איאד בסיפרו, הם ברובם הגדול צעירים בני מישפחות פליטים. המתגוררים מאז היולדם במחנות־פליטים. בין הצעירים יש אף נערים (במרכז התמונה: נער בחולצת T לבנה) ולפעמים גם ילדים. מילבד אימונים צבאיים, זוכים הטירונים גם בחינוך רעיוני־פוליטי.